

Hendrik van der Veen en zijn collega's stuiten om een dumping van folders in openbaar groen. Deze overtreding uit de Afvalstoffenverordening valt onder de strafbeschikking. Op de plastic verpakking staat een code die overeenkomt met de bezorger. Hij kan rekenen op een boete van 160 euro.
Foto: Milieudienst Groningen

Bestuurlijke strafbeschikking: vallen en opstaan voor boa's

Het ontlasten van de rechterlijke macht, dat is de achterliggende gedachte van het invoeren van de OM-afdoening. Zonder tussenkomst van de rechter wordt een straf opgelegd door een boa (buitengewoon opsporingsambtenaar). De boete wordt geïnd door het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB). Boa's in dienst van bijvoorbeeld gemeente, provincie en waterschappen mogen, mits bevoegd een strafbeschikking aankondigen. Gemeenten leveren deze zaken rechtstreeks aan bij het CJIB.

Cees Punter is politicommissaris in de regio Flevoland en portefeuillehouder buitengerechtelijke afdelingen. Hij is verantwoordelijk voor de landelijke uitrol van de bestuurlijke strafbeschikking vanuit de politie. „De politietransactie verdwijnt omdat de strafbeschikking een schuldigverklaring is. Een overtreder wordt meteen een bestrafte. In het verleden was je een verdachte.” Als de verdachte niet betaalde kwam de zaak voor de rechter en moest er een officier van justitie aan te pas komen. Nu komt de zaak pas voor de rechter als de bestrafte in beroep gaat tegen de strafbeschikking. Het CJIB kan, als de boete niet wordt betaald, tot executie overgaan. Wat

betekent de bestuurlijke strafbeschikking voor de boa? Veel gemeenten in ons land hebben boa's in dienst die overlastfeiten uit hun APV verbaliseren. Voor hen verandert er op straat niet veel. Punter: „Gemeenten krijgen er echter wel een administratieve klus bij. Bovendien moet de strafbeschikking goed tussen de oren van de boa's komen die voor het eerst op overlastfeiten uit hun APV gaan schrijven.”

Gefaseerde invoering

De strafbeschikking is dit jaar gefaseerd ingevoerd in Nederland. Vorig jaar deden de vier grote steden Amsterdam, Utrecht, Den Haag en Rotterdam ervaring op met de straf-

beschikking. Deze ervaringen zijn meegenomen in de uitrol dit jaar. Tijdens 21 voorlichtingsbijeenkomsten zijn 342 gemeente voorgelicht over het werken met de strafbeschikking en het rechtstreeks aanleveren bij het CJIB. Eind oktober hebben 250 gemeente te kennen gegeven te gaan werken met de strafbeschikking. In totaal zijn er 93 overlastfeiten, de zogenaamde p-feiten. In de driehoek, politie, gemeente en Openbaar Ministerie, vindt afstemming plaats over het handhaven en de prioriteiten bij de handhaving. Voor de overlastfeiten geldt dat deze in de plaatselijke verordening strafbaar gesteld dienen te zijn, alvorens hierop te kunnen handhaven.

De bonnen die boa's uitschrijven worden combibonnen genoemd. Dit is de aankondiging van strafbeschikking. Het invullen van deze bonn vergt de nodige aandacht. Het is belangrijk dat de bon meteen correct wordt ingevuld. Als de bon volledig ingevuld en gedagtekend is door de boa die het feit heeft geconstateerd, kan deze dienen als proces verbaal.

Het aankondigen van een bestuurlijke strafbeschikking betekent face to face contact. Punter: „Niet alle boa's hebben ervaring met het aankondigen van een straf. Je moet iemand staande houden, wijzen op het feit dat degene in overtreding is en de beschikking opleggen. Dat kan betekenen dat boa's te maken krijgen met vervelende situaties. En daar moet je wel mee om kunnen gaan. Het vraagt om een andere manier van communiceren.” Tijdens de voorlichtingsbijeenkomsten is eveneens aandacht besteed aan extra scholing. Punter: „Wij merken dat de ene gemeente daar meer aandacht voor heeft dan de andere. Wij raden gemeenten in ieder geval aan om voor alle boa's te bekijken of ze beschik-

ken over de juiste vaardigheden om dit werk te kunnen doen.” Hoe je je opstelt en overkomt en hoe je iets zegt is van groot belang, zo bleek ook uit de ervaringen van de pilotgemeenten. „De zaken die voor de rechter zijn gebracht, hadden vaak te maken met de houding van de boa's”, aldus de portefeuillehouder. „De ervaringen van deze steden zijn meegenomen in de uitrol naar andere gemeentes.”

CJIB

De boa heeft dus meerdere petten op. Hij constateert een overtreding, spreekt de overtreder aan en kondigt een strafbeschikking aan. Vervolgens leveren gemeenten hun zaken rechtstreeks aan bij het CJIB. Rechtstreeks wil zeggen zonder tussenkomst van de politie. Voorheen werden alle bonnen door de Centrale Verwerkingseenheid (CVE) van de politie verwerkt en naar het CJIB gestuurd. De politietransactie is vervangen door de strafbeschikking. Het CJIB verzorgt nog steeds dat de boete wordt geïnd. Voor het CJIB is op dat gebied niets veranderd. „Nieuw voor het CJIB is de rechtstreekse

samenwerking met gemeente. Het CJIB heeft voor de boa een gebruiksvriendelijke applicatie ter beschikking gesteld en geeft voorlichting over het gebruik van dit systeem”, aldus projectleider uitrol Bestuursorganen Maartje Jongeleen van het CJIB. „Een voordeel is dat de lijnen korter zijn geworden omdat zaken rechtstreeks worden aangeleverd. Bij onduidelijkheden of onvolledig invullen vindt directe terugkoppeling plaats.”

Landelijk zijn er veel verschillen. De ene gemeente handhaaft al langer op overlastfeiten terwijl dit voor andere gemeenten nieuw is. Aangezien de aandacht van de politie steeds vaker uitgaat naar zwaardere overlastfeiten, zoals crimineel gedrag, komt het voor dat er helemaal niet wordt geschreven op overlastfeiten. En dus neemt de behoefte bij gemeente toe om de handhaving op te pakken. Jongeleen: „Als CJIB proberen we de gemeenten zo goed mogelijk te informeren. Nog niet alle gemeenten met boa's in dienst, hebben zich voorbereid op het werken met de strafbeschikking. Wij verwachten dat dit wel meer gaat gebeuren.” >>

Diane Schill: „We schrijven nog volgens de ouderwetse methode, inmiddels al meer dan anderhalf jaar. En dat heeft een behoorlijke opslag aan bonnen opgeleverd. Daar gaat binnenkort verandering in komen.”

Pilotgemeente Amsterdam: ‘Een administratieve klus’

De strafbeschikking wordt gefaseerd ingevoerd. Vorig jaar zijn de vier grote gemeenten in ons land gestart. Amsterdam is daar één van. Diane Schill is boa van de gemeente Amsterdam in het stadsdeel Zuidoost. Naast de Wet Milieubeheer handhaaft zij ook op de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), Afvalstoffenverordening (ASV) en de Wegenverkeerswet. Schill is inmiddels vijf jaar werkzaam als boa. Het staande houden van overtreders, hen aanspreken op de overtreding en een boete uitdelen is niet nieuw voor haar en haar collega's. Schill: „Op dat gebied is er voor ons niet veel veranderd. Het invullen van de bon en vooral de administratie achteraf is de grootste verandering door de invoering van de bestuurlijke strafbeschikking.”

Korte lijnen

„De invoering van de strafbeschikking kent een groot voordeel: de tussenkomst van de rechter ontbreekt”, zo vervolgt Schill. „De lijntjes zijn korter en zaken zijn sneller afgehandeld.” Het oorspronkelijke doel van de invoering is niet alleen voor de rechterlijke macht een voordeel. Ook de boea's, die met de strafbeschikking gaan werken zien dit als voordeel. Maar er zijn ook

nadelen, vindt Schill. De administratie van de combibonnen. In tegenstelling tot bijvoorbeeld de milieudienst in Groningen werkt Amsterdam nog niet met een PDA, een draagbare handcomputer. Daar gaat wel verandering in komen. „We schrijven nog volgens de ouderwetse methode, inmiddels al meer dan anderhalf jaar. En dat heeft een behoorlijke opslag aan bonnen opgeleverd”, aldus Schill. Amsterdam kan, in tegenstelling tot een aantal andere gemeenten nog niet inloggen bij het CJIB om zelf de bonnen te verwerken. „Een kopie van alle combibonnen wordt naar het CJIB gestuurd en daar worden de bonnen uitgewerkt tot proces verbaal. Dat is administratief gezien een behoorlijke klus voor het CJIB, maar ook voor ons. Voorheen werden de bonnen opgestuurd naar de politie en daar verwerkt. Dan was de zaak in principe voor ons afgedaan.” Nu moeten gemeenten die werken met de combibon het origineel bewaren. Als een overtreder in beroep gaat en de zaak voor de rechter komt, dient de originele bon bij het proces verbaal te worden toegevoegd. Schill: „We zijn nu met het CJIB in gesprek om de mogelijkheden te bespreken om zelf de combibonnen in te voeren.”

Overeenstemming

„Het invullen van de bon vraagt de nodige aandacht. De bon verschilt op een aantal punten van de kennisgeving van bekeuring waar wij voor de invoering mee werkten”, aldus de boa. Niet alleen de opmaak is anders, ook is de invulling strikter. Bovendien is het belangrijk dat alles goed en volledig is ingevuld. Anders krijgen we bon terug om de ontbrekende gegevens aan te vullen. En dat kost veel tijd. Het verwerken van de bonnen door het CJIB verliep ook niet meteen vlekkeloos. „In het begin kregen wij de combibonnen terug omdat onder andere de feitnummers niet overeenkwamen met artikelnummers uit de APV en ASV zoals die geregistreerd waren bij het CJIB. Inmiddels zijn alle artikelen uit onze ASV en APV gemeentebreed vastgesteld.”

Hendrik van der Veen: 'Met een PDA op pad biedt veel voordelen. We zien direct of iemand eerder voor hetzelfde is aangesproken.'

Groningen: 'Op pad met een PDA'

Hendrik van der Veen is vijf jaar buitengewoon opsporingsambtenaar, bij de afdeling Markt- en Milieutoezicht van de Milieudienst Groningen. Van der Veen is bevoegd om overtredingen te verbaliseren uit de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en de Afvalstoffenverordening (ASV) van de gemeente. Sinds 1 september werkt Groningen met de strafbeschikking. „Het was even stoeien met het correct invullen van alle gegevens, maar op straat is niet veel veranderd”, aldus Van der Veen. Het invullen van de combibon was echter voor korte duur want inmiddels gaan de boa's in Groningen op pad met een PDA waar de combibon digitaal wordt ingevuld. „Het streven was om vanaf de invoering van de strafbeschikking meteen met een PDA op pad te gaan maar die deadline werd niet gehaald. Daarom werd de combibon eerst gebruikt”, aldus Van der Veen. „Administratief gezien kost de combibon twee keer zoveel tijd. Naast het invullen van de bon op straat, moesten we ook op kantoor alle gegevens invoeren in het boa registratiesysteem voor de backoffice.” Dat is vanaf nu verleden tijd. De PDA kan worden gekoppeld aan een backoffice. Van der Veen en zijn collega's hoeven nu alleen feitelijke waarnemingen aan te vullen of te verduidelijken. „Dat kost vaak teveel tijd ter plaatse en wordt daarom op kantoor gedaan. Het boa registratiesysteem is niet het systeem van het CJIB waar de bonnen worden verwerkt.”

Direct een bon uitdelen

Alle persoonsgegevens, plaats delict, tijdstip en soort overtreding worden onder andere op de PDA ingevoerd. „Dat is niet anders dan de combibon of tobias-bon van de politie, die voor de komst van de strafbeschikking werd gebruikt. Ter plaatse vragen wij mensen of ze zich kunnen legitimeren en waar ze wonen”, zo gaat Van der Veen verder. „Met onze PDA kunnen wij niet controleren of de betreffende persoon daadwerkelijk woont op het opgegeven adres. Die gegevens worden op kantoor in de gemeentelijke basisadministratie gecontroleerd. Deze gegevens zijn weer van belang voor de backoffice. Wat we wel kunnen zien is of een collega feiten of problemen eerder heeft geconstateerd. Dat is het voordeel van een digitaal systeem mee op pad.”

Feitcodes versus artikelnummers

Wat nieuw is, is de code S of K. S betekent de aankondiging van een strafbeschikking. K betekent, kennisgeving van bekeuring. Die code wordt gebruikt voor straffeiten die nog niet onder de strafbeschikking vallen, zoals een overtreding door een minderjarige. Dit verandert per 1 maart 2011. Anders dan in het verleden krijgen overtreders direct een bon uitgereikt. Het welbekende 'geeltje'. Het is dus belangrijk dat de feitelijke waarneming goed is omschreven met de juiste codes en artikelen. Als mensen in verzet gaan tegen de strafbeschikking,

dan moet wel duidelijk zijn waarvoor iemand een boete heeft gekregen. Van der Veen: „Het kan maanden duren voordat het een zaak wordt. Dan weet je vaak niet meer wat er aan de hand was en daarom is het belangrijk om de overtreding zo volledig mogelijk te omschrijven. Voorheen kreeg de overtreder de bon na een paar dagen in de bus. Dan konden we op kantoor bepaalde zaken aanvullen, zoals feitcode of onder welk artikel van de ASV een overtreding valt. De meeste codes heb je in je hoofd zitten, maar het wil ook wel eens voorkomen dat je het even niet meer weet.” Het opzoeken van de juiste artikelen ter plaatse is met de komst van de PDA echter verleden tijd. Van der Veen: „Wanneer je de feitcode invoert, staat daar automatisch het artikelnummer bij. En als je de overtreding invoert, komen alle feitcodes naar voren die daar bij horen die vervolgens gekoppeld zijn aan een artikelnummer uit de APV uit ASV.”

Nadere inlichtingen:

- www.cjib.nl special voor gemeenten
- invoerunit@cjib.minjus.nl

Tekst: Jolanda Haven